

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ

№ 11 от 15.03.2022 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 15.03.2022 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ:

Александър Кашъмов

Бойко Василев

Весислава Антонова

Гена Трайкова

Диляна Илиева

Даниела Тренчева

Ирина Недева

Илия Вълков

изслуша доклада по жалби вх. № 09-004, 09-005, съответно от „АУТО ИТАЛИЯ“ ЕАД и „ИЙСТ КАР РЕНТАЛ ЕНД ТРЕЙДИНГ“ ЕООД срещу **Информационния сайт fakti.bg** за публикация със заглавие „Непродаваеми“ ГАЗ-ки се продават у нас“ от 29.11.2021г.¹

I. ПРОЦЕДУРА

1. Жалбите са допустими по смисъла на чл. 7 и чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията по журналистическа етика. Подадени са в срок и съдържат всички необходими за това реквизити.
2. Копия от жалбите и искания за становища са изпратени до Информационния сайт fakti.bg.
3. По повод на жалбите не са постъпили писмени отговори.

II. ЖАЛБА

Според жалбоподателите публикацията е по повод на официалното откриване на 25.11.2021 г. на първия автосалон и сервизен център в София.

¹ <https://fakti.bg/avto/633302-neprodavaemi-gaz-ki-se-prodavat-u-nas>

„Въпросната информация е придружена с коментарно заглавие, съдържащо невярното твърдение, че автомобилите с марката „GAZelle NN“ са „непродаваеми“ на българския пазар. Това твърдение е невярно поради следното:

1) *Към 29 ноември 2021 г. вече има реално извършени сделки - от общо поръчаните от вносителя „Ийст кар рентал енд трейдинг“ ЕООД 210 броя автомобили с марката GAZelle NN над 100 от тях вече са били продадени (капарирани или напълно заплатени) от официалните дилъри на марката „ГАЗ“ в България. Договори за продажба сключваме и в момента. Тези факти лесно биха могли да бъдат установени от автора при добро желание и ако същият бе потърсил мнението ни като оторизиран дилър на автомобили с марката „ГАЗ“.*

2) *Заглавието не намира опора и в самото съдържание на текста, тъй като твърдението (предположението) на автора, че „ГАЗ“-ките са „непродаваеми“, не е подкрепено с конкретни факти.*

2.1. *Изводът, че „цените на доказаните марки са аналогични с тези на руските машини с германски дизели“, сам по себе си не е аргумент, а още по-малко безспорен факт, обосноваващ „непродаваемост“ на даден автомобил в пазарни условия. Такова заключение не може да се направи и поради това, че руската „Група ГАЗ“ през последните 17 г. е не само е най-големият производител и търговец на автомобили в Русия, но е и износител в над 40 държави, вкл. от Европейския съюз.*

2.2. *Вместо факти, в информацията се съдържат некоректни интерпретации и внушения за връзка между продаваните от „АУТО ИТАЛИЯ“ ЕАД автомобили и компрометираните двигатели на Volkswagen-обект на скандал преди 6 г. (през 2015 г.), свързан с продажбата на дизелови автомобили с екологичен стандарт Euro 5 между 2009 и 2015 г.: „Любопитното е, че машините не са оборудвани с руски агрегати, а с германски дизелов двигател EA189 2.0 TDL разработен от Volkswagen. Макар и сертифициран за ЕС, този агрегат вече е доста компрометиран и не се знае до кога ще покрива високите изисквания за вредни емисии у нас и в Европа.“*

Като голям производител и износител на автомобили за европейския пазар „Групата GAZ“ следи и инвестира сериозни средства за постигане на съответствие с приетите от Европейския съюз екологични норми и през 2022 г., когато основно ще се изпълнява сключеният от нас в края на 2021 г. дилърски договор с „Ийст Кар Рентал енд Трейдинг“ ЕООД, внедреният в GAZelle NN Volkswagen двигател ще отговаря на Euro 6D Final еко норма, а американският двигател Cummins - на норма Euro 6E. Именно с оглед съблюдаване на високите екологични изисквания на територията на Европейския съюз могат да се внасят, регистрират и продават само нови автомобили, които са с валидна хомологация (притежават сертификат за съответствие) и в случая извършената регистрация на автомобилите доказва това. Затова няма как да са „непродаваеми“ автомобили, които притежават валиден с оглед на европейските изисквания сертификат за съответствие.

3) *В информацията липсва ясно разграничаване на фактите и коментара (предположението) на автора, съдържащ негативна квалификация за „непродаваемост“ на*

автомобилите с марка „ГАЗ“. Коментарният елемент е поднесен като фактическо твърдение в новинарска (информационна) рубрика и поради това се възприема от аудиторията като факт. Самият сайт Fakti.bg е информационен

- съгласно чл. 4, ал. 3 от Общите условия за ползването му същият публикува новини, разпределени в различни категории: България, Свет, Бизнес и др., „като са застъпени и три специализирани рубрики: имоти, автомобили и HR“, които също са новинарски. Чрез рубрика „Новини“ се прави препратка от автомобилния сайт mobil.bg към Fakti.bg, респ. към под-рубриката „Авто“. Коментарните материали на сайта Fakti.bg са обособени в отделна рубрика „Мнение“.

4) Не е потърсено мнение и/или допълнителна информация нито от вносителя „Ийст кар рентал енд трейдинг“ ЕООД, нито от дилъра „Ауто Италия“ ЕАД, поради което изнесеното е едностранчиво и необективно, а в комбинация със заглавието информацията е невярна и дискредитираща търговската марка „ГАЗ“. Двете дружества не са потърсени за коментар и до момента.“

Жалбоподателите очакват от КЖЕ: Да констатира нарушения на разпоредбите на Етичния кодекс от страна на информационния сайт Fakti.bg и автора на статията; На сайта Fakti.bg да бъде публикувана поправка и подходящо извинение за некоректното отразяване.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ:

1.1 Точност

1.1.1 Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти;

1.1.2 Няма да публикуваме информация, за която знаем, че е невярна.

1.1.4 Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

1.1.5 В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.

3. Редакционна независимост

3.1 Няма да се поддаваме на политически или икономически натиск или влияния.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Не са постъпили становища на ответната страна.

V. ФАКТИ

Жалбоподателите се представят съответно за оторизиран дилър и вносител на автомобили. Приложили са връзка към публикацията на fakti.bg и нотариално заверен констативен протокол, удостоверяващ съдържанието на публикуваната статия.

КЖЕ обсъди следното констатирано различие между заглавието на първоначално публикуваната статия и заглавието в момента:

- Първоначално публикуваното заглавие е **Непродаваеми ГАЗ-ки се продават у нас**
- В момента заглавието е **„Непродаваеми“ ГАЗ-ки се продават у нас**

В приложения от жалбоподателите нотариално заверен Констативен протокол, който удостоверява съдържанието на страницата - в заглавието също липсват кавички на „непродаваеми“. Вероятно са поставени на по-късен етап.

В публикацията се обсъждат качествата и се правят оценки за ефективността на продажбите на автомобили марка ГАЗ.

VI. МОТИВИ

КЖЕ разгледа жалбите и приложената към тях публикация.

Относно стандартите за точност

- На първо място Комисията установи, че в публикацията на facti.bg **не са посочени източници**. Авторът прилага таблица с модификации и цени, но не посочва източник на данните.
- В заглавието вече са се появили **кавички към определението „непродаваеми“** (ГАЗ-ки). Същевременно в публикацията **не са посочени данни за продажби и не се цитират източници на информацията относно продажбите**. Не става ясно дали целта на кавичките е да обозначат думата като цитат или изразяват ирония, недоверие, противоположно твърдение. Ако е цитат, няма данни за автора на цитата. Независимо от целите на публикацията смисълът на заглавието остава неясен, не е уточнено дали до момента има или няма продажби и ако има - какви са те, за да се направи подобна квалификация като „непродаваеми“. Същото /източници или цитиране на конкретни данни/ би било необходимо дори и при хипотеза, че авторът е искал да направи прогноза за развитието на пазара.
- Публикацията е в рубриката **„Авто“** на информационния сайт, а не в **„Мнения“**, с каквато рубрика сайтът също разполага, което отбелязват и жалбоподателите. Няма данни да е търсена информация от жалбоподателите относно продажби, договори, търговски намерения и/или качества на предлаганите автомобили. Дори авторът да има специализирани познания на необходимото ниво, за да прогнозира продажби или да е достатъчно запознат с качествата на автомобилите, то би било редно да потърси и други гледни точки, освен своята.
- **Предположенията и коментарите не са разграничени от фактите**. В сайта авторът на публикацията Р. С. е представен като „автомобилен журналист“, а не като анализатор.
- Става дума за данни, чието разпространение засяга **търговските интереси на дилър и вносител**. В този смисъл несъмнено се изисква да бъде отразена и тяхната

позиция или да бъдат цитирани изнесени от тях данни относно продажбите, цените, характеристиката продаваемост/непродаваемост. Това би работило в полза на безпристрастността и би предотвратило съмнението, че преднамерено е публикувана невярна информация.

Към момента КЖЕ няма данни за преднамереност и съзнателно и тенденциозно разпространение на неверни данни и не констатира нарушение на т. 1.1.2, но фактът, че не е потърсено мнението на вносителя е нарушение на стандартите.

На основание на горния анализ КЖЕ намира, че **има** нарушение на т. 1.1.1, 1.1.4 1.1.5 и **няма** нарушение на т.1.1.2.

Относно стандарта за независимост

Въпреки липсата на различни мнения и гледни точки в публикацията, както и липсата на конкретни данни, на базата на които са направени заключенията, според КЖЕ това не може категорично да бъде отдадено на икономически натиск и влияния.

Авторът може да обвързва определението „непродаваеми“ и направения извод в публикацията „руските автомобили едва ли ще се радват на широк интерес в България“ с цените, с икономическата ситуация или да се основава на собствени анализ и познания за автомобили, вкл. на конкурентни марки /не са посочени такива/. Независимо от това дали има основание обаче, мотивите му не могат по категоричен начин да бъдат отдадени на икономически натиск или влияния.

На основание на горния анализ КЖЕ намира, че **няма** нарушение на т. 3.1.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

Жалби с вх. № 09-004 и 09-005 са **основателни и се констатира**т нарушения на **Етичния кодекс на българските медии** по чл. 1.1.1 *Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти;* 1.1.4 *Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията;* 1.1.5 *В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.*

Жалби с вх. № 09-004 и 09-005 са **неоснователни** по чл. 1.1.2 Няма да публикуваме информация, за която знаем, че е невярна и 3.1 Няма да се поддаваме на политически или икономически натиск или влияния;

КЖЕ призовава сайта fakti.bg да използва различни източници на информация и да предоставя възможност на заинтересованите страни да изразят своята позиция. Във връзка с конкретните публикации – медията следва да предостави възможност за засегнатите страни да изложат позициите си и данните, с които разполагат, за да обосноват тези позиции.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

Изпълнителен директор на Фондация "НСЖЕ":

Ева Петрова